

ТАТЬЯНА ЖИРКОВА САҢА КЫАЙЫЫТА

Бдь. бэс ыйын 16 к. Согуруу Африкаҕа «Комдарэ» дьэн норуоттар икки ардыларынааҕы сүүрүү ыһтылына. Бу күрэхтэни сыл ахсын ыһтыллар. Дистанциятын уһуна 89,9 км. Ыһыты күрэхтэни кыайылаахтара 15000 доллар бириини ыһахтаахтар.

Күрэхтэнигэ 14 тыһ. тахса киһи кытынна, ити эртэн 11708 киһи финишгээтэ. 100 км дистанцияга аан дойдучу чемпионката уонна Европа рекордсменката Татьяна Жиркова бу күрэхтэнигэ үсүнүн кытынна. Аан бастаан 2003 с. кыттыбыта. Оччолорго киһи Елена уонна Олеся Нургаллиевалар кэннилэригэр үһүс миэстэни ыһтыта. Игирэ Нургаллиевалар тутуспутунан сылдьан күрэхтэһэр буоланнар ааспыт сыллааҕы сүүрүүгэ эмиэ кыайылааһынан тахсыбыттар. Урукку өттүгэр албаһыт кыайыт күрэхтэһээччилэригэр икки төгүл субуруччу хотторон Татьяна улаханник абарыт буолуохтаах. Онтукатын быһыл дьэ дакаастаата. Уһа ахтыллыбыт дистанцияны 5 ч. 58 мүн. 30 сөк. кэлэн, чааска ортотунан 15 км түргэннээхтик сүүрөн кыайылааһынан таһыста. Иккис миэстэни ыһтыт Олеся Нургаллиева 10 мүн. тахсаннан хаалла.

Эр дьонго южноафриканец Нгомане Сифо 5 ч. 27 мүн. 30 сөк. кэлэн кыайылааһынан таһыста. Киһи илэрээ сыллааҕы сүүрүүгэ кыттан 389-с миэстэ буолбутун учуоттаахха сүрдээх түргэнни сайдыбыт.

Билинни көм уһулуччулаах кытыгыраһа Татьяна Жиркова Мэнгэ-Хаҥалас улуунунан төрүттээх. Киһи бэйэтин кыайыларынан планетага уһун дистанцияларга сүүрүүгэ кизэник биллэр күүстээх спортсменна.

ИТАР-ТАСС матырыйаалларын

Сокуону билиэххэ, тутуһуохха уонна туһаныахха

ҮЛЭ СОКУОНУГАР БОЛҔОМТОНУ УУРАБЫТ

Нам улуунун прокуратура үлэниг киһи үлэ сокуонунан араҥа чылынар бырааптары тутуһуу хонтуруолугар улахан болҔомтону уураар.

Ол курдук ааспыт 2004 сылга үлэ сокуонун тутуһуу хонтуруолугар уопсайа 41 бэрэбиэркэ ыһтыллыбыта. Итиннэ тэрлэтэлэр салайааччыларыгар 35 представление, 1 бырачыас, 21 сэрэтии улуус прокуратура киирбитэ. Ол түмүгэр 3 мөл. 390 тыһ. солк. хамнас төлөмүтэ. Нам улуунун федеральный суугутар 2, мировой суугутар 103 сайабылыанна, иск, уопсайа 105 үлэниг киһи туһатыгар улуус прокуратурага киллэрбитэ. Ити искарлар, сайабылыанналар үксэ тэрлэтэлэринэн прокуратура ыһтыт бэрэбиэркэлэрин түмүгэр, сороҕо биридүүлээн дьон прокурор аатыгар бырааптары көмүскэтэ киллэрбит сайабылыанналарынан барыт бэрэбиэркэлэр түмүктэринэн суукка ыһтыллыбыттар. Суукка прокуратурадан киирбит искарлар уопсай суумалара 2 мөл. 35 тыһ. 662 солк. тэннэр. Бу 105 иск барыта суутунан көрүллэн үлэнигэр туһаларыгар хамнастарын төлөтөргө уураахтара тахсыбыттар.

Быйылгы сылга киирэн баран прокуратура үлэ сокуонун хамнаһы төлөтөһүн чааһыгар улуус тэрлэтэлэринэн 17 бэрэбиэркэни ыһтыта. Ол түмүгэр тэрлэтэлэр салайааччыларыгар 23 представление, 1 бырачыас, 9 сэрэтии оҕоһулунна. Итиннэ тэрлэтэлэринэн 10 мөл. 433 тыһ. солк. хамнас төлөннө. Суукка прокуратурадан 134 иск, сайабылыанна уопсайа 1 мөл. 460 тыһ. 701 солк. суумага киллэриллинэ. Ити искарлар, сайабылыанналар суутунан бары көрүллэн үлэнигэр туһаларыгар хамнаһы төлөтөргө уураахтар тахсытылар. Тэрлэтэ үлэ сокуонун кэһэн хамнас төлөтүүрүн болҔоһун уһатар түгэнигэр үлэниг киһи быраабын киһи сайабылыаннаһынан прокуратура сокуону тутуһан көмүскүүр голору боломуочуялаах. Үлэниг сайабылыаннаһыгар хамнаска ис туһунан тэрлэтэтигэн ыспыраалканы, дьэ кэргэни састаабын туһунан ыспыраалканы сыһыарара наадалаах.

Р. П. ВИНОКУРОВ,
Нам улуунун прокурорун э.т.

Сүһал сигнал

СУУЛЛААРЫ ТУРАР

Бу хаартыскаҕа көстөр таас дөһсөд 1 Хомуस्ताах нэһилиэгэр «Бытыктаах тутуу» өйдөбүнүтүн быһыытынан турар. Акылаата 1988 с. күһүн түһэриллибитэ. 1989 сылтан Советской Союз ыһыллыар дьэри оҕоһуллубут мөссүөнүнэн турар.

Ити кэмтэн ыла улуустун төһөлөөх киһи салайан ааспытга буолой. Араас таһымнаах депутаттары таларга тылбыт-өспүт бараммыта. Хас биридди кандидат дөһсөд тутуугун көрбүтүнэн, оһон куоһурданан, үлэ киллэриэх буолан куолаас бөһөнү хомуйбуттара. Аһыбилитин кэлэн оһуола буолуохтаах дьэн уоскуппуттара. Эмиэ саҥа быһыбары кэтэһэргэ тийдибит.

Сааскы ууттан уулан көстөр хотоол, күһүөрүктүү уолар. Өскөтө оһуола тутуулуһаһына, манна өвүлөр оһонь уур плошадкалара буолуохтаах. Хомойоох иһин бу хотоолбут ортотунан күүстээх уот линияга ааһар уонна ыал дьэтиг аһыгар турар трансформаторга холбонор. Хаартыскаҕа көстөрүн курдук иһин оһуолаба сууллаары турар. Куттаммыт санаабытыгар күһүөрүктүү бэрэбиэркэ иһэр курдуктар. Бу хаартыска уонча хонуктааһыга түһэриллибитэ, онтон ыла өссө иһэридилэр. Бука суулуннаһына киһигэ сүөһүгэ, дьэһэр-уокка кутталы оһуорор чинчылэнэ. Дьыгынэн холбонор трансформаторын куруук согуруу өттүгэр көһөрөн, линиятын трасса кытыгыттан холбуохха өспөтэ.

Үс сыллааһыта РЭС-гэ бэйэлэригэр этэн ити биер оһуолбаларын бөдөрөттөрбүтүт. Улахан күүрүүлээх уот линията ыал уһа-

айбатын иһинэн эргийэн дьэ таһыгар турар трансформаторга холбоноро баһаарынай өттүнэн улахан кутталлаах.

Бу да оһуору турар оһуолбалар харчыны ааһа тураллар, оһон ороскуоту ааһпакка, дьон-сэргэ оһуор куттала суох буоларын толкуйдуурга уолдыаста.

Бу ыһтыгыһыны кимизэхэ да эпкэкэ аан маннай «Энсиэлигэ» таһаартардым суруйдум. Ол-бу буолан МЧС-тар оросотторо буоллар ханнык дии санааһын. Туһаах тэрлэтэлэр уталыппакка эрэ боһуруоһу быһаарыахтара дьэн эрэнэбин.

Константин ЕРЕМЕЕВ,
1 Хомуस्ताах

Спорт — туһуур, спорт — дьулуур

Бэс ыйын 24 күнүгэр Партизан нэһилиэгин биер саамай сэрэ сиригэр, Хара Ыһыт дьэн күөл кытыгытыгар «Нам улууһа» МТ дьаһалтатын үлэнигэриг II сайынны спартакиадалара буолан ааста. Спартакиада сыһыанан чөл олоһу тарҕаты, дьаһалта үлэнигэриг спорка угууу уонна «Нам улууһа» МТ дьаһалтатын үлэнигэриг иһин ардыларыгар сибээһи сайыанары буолар.

Манна улуус хас биридди нэһилиэгиттэн дьаһалта үлэнигэре спорт алта көрүнэр (эстафета, канат тардыһыта, уһуну ыһаны, полоса препятствий, лапта, мини-футбол) күрэхтэтилэр. Ол курдук «Восток» (Көһөн, Арбын, Фрунзе, II Хомуस्ताах), «Запад» (Салбаг, Таастаах, Никольская, Хамаҕатта), «ХЕП»

КЫАЙЫ КУБОГЫН АРҔААНЫ ЭҔЭРДЭР ЫЛЛЫЛАР

хамаандага арахсан күрээс былдыастылар. Уһун буолан баран олус

тыһааһыннаах киирсии кэнниттэн маннайгы миэстэни уонна кыайы кубогын «Запад», иккис «Восток», үсүнү «Север», төрдүнү «ХЕП» үлэһинилэр. Нэһилиэк баһылыктарын икки ардыгар 60 м сүүрүүгэ улуус баһылыгын анал бириинин Арбын нэһилиэгин баһылыга Дмитрий Васильевич Бугаев ылан принтеринан наһарадаланна. Культурнай программа чэрчитинэн КВН-на маннайгы миэстэни «Баланс», иккис «ХЕП», үсүнү «Восток» ыһтылар.

Спартакиада арыллытыгар улуус баһылыгын сэргэ улуустааһы бэргэһинэн сэбиэтэриг председателэ Матрена Васильевна Петрова кэлэн хамаандалары эҔэрдэлээн баран, Улуу Кыайы 60 сылыгар тахсыбыт «Мэнэ Таас» кэриэстэбил үһүс кинигэтин баһылыктарга бэлэхтэһитэ долгуулаах түгэнигэн буолла.

Л. УВАРОВСКАЯ

(1 Хомуस्ताах, Үөдэй, Партизан), «Нам улууһа» МТ, «Север» (Ха-

тырык, Модут, Бөтүг, Түбө), «Баланс» (ФКУ) дьэн ааттаах сэттэ

Мария ИГНАТЬЕВА

УОН ХОНООН

Түннүк нөнгүө күн көрөр
Уолан, утуяа сыттаахпына...

Малды намчы, сып-сырдык
Күн бытархайдарын ыһаары...

Үчүгэй даваны күн баара
Кинигтэн киһи үөрөрү...

Күнү таптырар эрэ киһи
Чөмчүк таасты чарылынныр...

Дьүөгөм санаага ылла рбыт,
Сирэйэ-харага саппарыбыт...

Туохтан мунчааран ыларгын
Самээр этэ да түспөккүн...

Киэн көбүстөөх буолангың
Аралдьыа — аһара түһүөххэ...

Санаа түһөр, хараастар
Тымныы, харыс санаттан...

Төһө да аһара сатааммын
Умна-тэмнэ түстөрбин...

Ол эрэн ону биллэрбөккө,
Дьонго көрдөрөн биэрбөккө...

Көмүскэтэрим — харадым уута,
Кистээн, сыттыктыр ыттыбын...

Өбүм улаата быһыгытыбыт

Боччумурбут, чуумпурбут,
Бэл, мэнигэ аччаабыт...

Баалаабар мин эйигин
Уол оҕо, мэник диммин...

Уол оҕо — олоду салдааччы,
Ааты, аймагы ааттааччы...

Сага хаар үлүктүүр,
Түс да түс буолар...

Чыскыйар, ыгыллар тыл
Хаар кырыпайын ыскайдыр...

Төрү эрэ тэннин санаатым
Олохпун хаар түһэригэр...

Баҕарабын манган хаар курдук
Өрүү сырдык налыы буолуон...

Куотума, ыра санаам,
Күрөним...

Түөрэх быраҕан
Түстээ...

Эн, ыра санаам
Уонна
Мин, айылга оҕото...

Аахтым сахалыы киһигэни,
Аахтым уонна астынным...

Күннээри олохтон-түбүктөн,
Тэйэ түһэн, аралдьыйан,

Сахалыы ааҕар, толкуйдуур
Сылааны аһарар күүстөөх эбит!

Төрөөбүт сахам тыла
Олохпор аргыһым, доҕорум...

Харах уута... Харах уута...
Өссө «көмүскэ уута» диэччилэр...

Ол эрэн, туох да диэбит иһин
Ытаан, көксүм кэгээччи...

Булабын эийэхэ — сир аналын
Тапталбын, олохпун, имэҥимин...

Сипсийэн, сиккиэр тыл кэриэтэ
Сэрэнэн таптырарбын этэбин...

Харыстыах тапталыгыт сүмэттин
Чөмчүгүүн, сүөгэйин-сүмэттин...

Элбөх түннүк, этээстөөх дьээ...
Намыһахтар, үрдүктөр, сана-эргэ...

Эдэр, кырдыаҕас да дьоннор
Түүнү-күнү аһараллар...

Өҥү төрүүр, кырдыаҕас сорсууар,
Ситиһи да баар, кэһи да баар...

Хас биридии киһи ылыһа,
Хатыламмат уратытын курдук...

Бэл түннүк сабыһа өгөлгө:
Харага, сырдык да сиздэрэ...

ӨРӨГӨЙ ЫРЫАТА
БИҢИРЭННЭ

Быйыл саас улуус мунһабын депутаттара улуус гимн (өрөгөй ырыатын) сүүмэрдээһингэ конкурс биллэрар...

Соторутаабыта улуус мунһабын председателэ Н.Н. Баишев председателлээх сүүмэрдир сүбэ конкурска кирибит...

Нам улууһун гимнигэр биллэрилбит конкурска барыта 7 айымны киллэрилинэ. Итинэн 4-дэ «Энсиэли» тэһиэ муус устар 19 к. №-гэр бэчээттэммиттэрэ...

Сүүмэрдир сүбэ сүрүннээн Саргы уонна Сэки айымныларын бөлөҕүмтүн уурда. Атыттар гимн суруллар...

Сүбэлиир сүбэ чилиэннэрэ Андрей Замятин, Иннокентий Кривошапкин, Елена Кутукова, Григорий Эверстов икки ардылар...

Григорий ЭВЕРСТОВ

«КЭЭМЭЙДЭЭМЭ, МИН КЭРЭ ИЭЙИБИН...»

(Рецензия)

Андрей Кобяков «Холонуум эрэ мин» диэн хоһооннорун уонна поэматын кинигэтэ быйыл «Бичик» национальнай кинигэ кыһатыгар бэчээттенэн таарыста...

Андрей Кобяков хоһуйарга соруннарына, төһөнү эмэни эймэнитэн таһаара туруох майгынаах...

имэн, күүрүү, арааһа, төрөөбүт алааһы хоһуйууттан саҕаланар. Санаан кэлиэбин, сүүрбэһис үйэ отутус сылларьгар...

Холобура, онно күн бэйэтин чарылар уоттары харыстаабакка ыһар, будуруспут тииттэр «урдаларын саһыл кутуругуну уматар»...

Сэриин бүтэр сылыгар биһиги бараата саастаах Кобяков Петр диэн Кэбээйи уола детдома олоһунан кистээн эмиз хоһоон суруйар...

Намтан арахсыбакка үлэлиир. Намы таптаан туойар интернационалист Кобяков биһиги эмиз туора көрбөспүт. Итини таһынан «Хатырык», «Көбөкөн» диэн хоһоонордоох...

Уйгулаах-быданнаах хаарынаах бу сир Тапталым, Ньукулай, күн сүбэй ийэли, Ол иһин аҕсаахат үлэни толуйан Бар дьонун махталын ылыахтын ылаһын»...

Андрей Кобяков табыллыбыт биир айыгынан «Сиэн» диэн хоһоон буолар. Саамай күндү оҕо сиэн диэччилэр, автор сиэнин мунгура суох таптыыр...

нан, бука, суруллуоҕа, онно эрэнэбит. Кинигэ баһачча мизэстэни таптал лирикага ылбыт. Тапталы ким да кунһаан оноро сатаан суруйбат...

Көрдөрбөтүн — көмүскүтү, Туора дьонго — көмөспүн — диэн.

Экспромт хоһооннор, репортаж уонна реплика. Күннээри сөбүлгөтүлүгэ сыһанан биэрэн, ис хоһоону барт хоморойдук арылар...

«Холонуум эрэ мин» кинигэни ааҕан баран, сана дьиз тутуллан ол малааһыныгар бастык санаа, тыл этиллэригэр тэҥизтиэм. Утүөһү-санаа этиллэн суруллубут хоһооннору уонна поэманы ааҕаччы биһирээн ааҕыа, Кобяков Андрей Григорьевич аатыгар истик, аламай тылларты туһаайа диэн эрэнэ таалабын.

Георгий КРИВОШАПКИН, Хамаҕатта

